

๑๒๐ปี
ชาตกาล
พุทธทาสภิกขุ

พุทธ คำสอน กับ ชีวิต

เขียนผ่านสายตาพุทธทาส
เรียบง่าย แต่ไม่ธรรมดา

พุทธทาสภิกขุ

พุทธทาส
กับ
เซ็น

คลิกสั่งซื้อได้ที่นี้

@booktime

ฟังเสียงท่านพุทธทาส

สุภาพใจ

อนุโมทนา

การพิมพ์ภาพที่เรียกกันว่า “ภาพปริศนาธรรม” ที่เป็นของต่างประเทศ ขึ้นมาในลักษณะเช่นนี้ในครั้งนี่ เข้าใจว่าเป็นของใหม่ หรือครั้งแรกใน หมู่พุทธบริษัทเรา, การที่ทำให้พุทธบริษัทชาวไทยทั่วไปได้ทราบว่ พวกอื่น เขาสอนธรรมะกันด้วยภาพ ในลักษณะที่แตกต่างจากวิธีของเราอย่างไรรั้น ย่อมเป็นความก้าวหน้า ดังนั้น เป็นสิ่งที่ควรอนุโมทนา.

การสอนธรรมทางภาพนี้ ได้รับความสนุกบันเทิงไปในตัว ทำให้ การเรียนธรรมเป็นสิ่งไม่น่าเบื่อ และถ้าทำถูกวิธีแล้ว ย่อมเสียเวลาน้อย แต่กลับเข้าใจได้ลึกซึ้งกว่าการอ่านหนังสือล้วน ๆ หรือฟังการบรรยายด้วยปาก, แล้วยังแถมจะเป็นประโยชน์ในแง่ของศิลปะอีกด้วย, ทั้งที่เป็นศิลป์แห่งการใช้ เส้นสี และศิลป์แห่งการระบายความคิดอันเป็นนามธรรมออกมาเป็นภาพ ซึ่ง ควรจัดเป็นศิลป์ชั้นสูง ทำได้แต่ธรรมเมธีที่เป็นทั้งศิลปินด้วยเท่านั้น.

การศึกษาธรรมจากภาพนั้น ในขั้นแรกที่สุด จะต้องดูให้ออกเสียก่อนว่า มันเป็นภาพอะไร หรือเขามุ่งหมายจะเขียนภาพอะไรนั่นเอง ; ในขั้นที่สองจะ ต้องพิจารณาจนเข้าใจความหมายของภาพนั้น ๆ ว่า มุ่งจะแสดงความอะไร โดย แท้จริงถึงที่สุด ; และในขั้นที่สาม ซึ่งควรจะเป็นขั้นสุดท้ายนั้น คือการน้อมเอา ภาวะแห่งความหมายนั้น เข้ามาสู่จิต หรือภาวะของตัวเราเอง, ที่กำลังเป็นอยู่ จริง ซึ่งอาจจะถึงกับสะอึ้ง เพราะภาพนั้นได้ดำเรา สอนเรา ล้อเรา ถึงขนาดที่ เกิดการเปลี่ยนแปลงขึ้นในสันดานของเรา ซึ่งหมายความว่า มันได้ช่วยชำระล้าง กิเลสของเราได้ไม่น้อยทีเดียว.

ส่วนมาก มักจะดูอย่างดูเล่น, ดูในแง่ศิลป์ของเส้นหรือสี, หรืออย่างมาก ก็เพียงอารมณ์สะท้อนใจ ที่ได้รับจากภาพนั้นบ้าง ก็รู้สึกว่าร้อ หรือ คุ่มค่าเสียแล้ว, หาได้เข้าถึงประโยชน์ในทางที่จะทำให้เกิดความเห็นแจ้ง ในทางธรรม แม้แต่ประการใดไม่เลย, นั่นก็คือ มิได้ใช้มันในฐานะที่เป็น ภาพปริศนาธรรมนั่นเอง. ภาพปริศนาธรรมก็พากันเป็นหมันไปในส่วนลึก. หวังว่า การพิมพ์สมุดภาพชนิดนี้ขึ้นมา จะเป็นการริเริ่ม, หรือการส่งเสริมให้ ยิ่งขึ้นไปก็ตาม, ซึ่งเป็นการรู้จักใช้ภาพชนิดนี้ ให้เป็นประโยชน์สูงถึงที่สุด ของการมีภาพประเภทนี้.

ภาพปริศนาธรรมแบบไทย เขียนอย่างลายไทย ทั้งเส้นและสีย่อม จะมีลักษณะ หรือเอกลักษณ์ไปแบบหนึ่ง ซึ่งต้องประกอบด้วยส่วนประกอบ เป็นภาพนั้นนี้ หรือตัวละครหลายอย่าง หรือหลายภาพ สำเร็จเป็นเรื่องเปรียบเทียบ หรืออุปมาไปเรื่องหนึ่ง, ส่วนภาพแบบในสมุดเล่มนี้ ซึ่งเห็นได้แล้วว่า เป็นแบบจีน หรือญี่ปุ่น อยู่ภายใต้อิทธิพลของแบบนั้น แสดงความหมายเพียง อันเดียว ให้มีความรู้ลึกซึ้งแรง กระตุ้นให้เกิดการเข้าใจ หรือเห็นแจ้งทางจิตใจ, หรือแม้แต่ความขบขันพร้อมกันไปในตัว โดยไม่ซ้ำกันกับแบบไทยๆ เรา จึง ควรจะถือว่า ได้รับสิ่งที่มีค่าเพิ่มเข้ามาอีกพวกหนึ่ง.

ด้วยเหตุดังกล่าวนี้นี้ ข้าพเจ้าเห็นว่า เป็นสิ่งที่ควรอนุโมทนาในการกระทำ ครั้งนี้ เพราะเป็นไปในทางที่จะทำให้ได้รับประโยชน์ยิ่งขึ้นไป สำหรับ ผู้ที่กำลังแสวงหาความรู้ ความฉลาด และความเห็นแจ้งในทางธรรม อันจะนับ ได้ว่า เป็นการได้รับกุศลเพิ่มขึ้น.

พจนม. อินทร์

คำปรารภ

ท่านอาจารย์พุทธทาส นอกจากจะเป็นผู้ที่ศึกษาและซาบซึ้งในพระพุทธานุศาสนนาแบบเถรวาทอย่างลุ่มลึกแล้ว ท่านยังเป็นผู้ที่มีใจกว้างขวาง สนใจศึกษาศาสนาอื่น เช่น คริสต์ และอิสลาม รวมถึงพุทธศาสนานิกายต่างๆ โดยเฉพาะ พุทธศาสนาแบบเซ็นที่ท่านให้ความสนใจเป็นพิเศษ

ความสนใจอันลึกซึ้งนี้สะท้อนในผลงานและวิถีแห่งสวนโมกข์อย่างเด่นชัด เช่น การแปลคัมภีร์สำคัญของเซ็นสู่ภาษาไทย ได้แก่ **สูตรของเว่ยหล่าง** (พระสังฆปริณายกองค์ที่ 6 ของนิกายเซ็น) และ **คำสอนของฮวงโป** ซึ่งกลายเป็นหนังสือธรรมะสำคัญของนักแสวงหาทางธรรมมาหลายทศวรรษ

ในการแสดงธรรมหลายครั้ง ท่านมักหยิบยกแนวคิด ปริศนาธรรม (โกอาน) และวิธีการสอนแบบเซ็นที่คมคายและฉับพลันมาเป็นอุทาหรณ์เตือนสติผู้ฟังอยู่เสมอ ต่อมาเมื่อท่านจัดตั้งโรงมหรสพทางวิญญูณ ณ สวนโมกขพลาราม ท่านได้นำหลักคิดเรื่อง “ความว่าง” (สญญตา) ของเซ็นมาประยุกต์ใช้อย่างแนบเนียน ภายในอาคารจัดแสดงภาพวาดสอนธรรมะหลากหลายสไตล์ ทั้งแบบไทย แบบจีน และแบบญี่ปุ่น โดยมีภาพปริศนาธรรมแบบเซ็นเป็นจุดเด่นสำคัญ พร้อมทั้งมีกลอนธรรมะประพันธ์โดยท่านอาจารย์เขียนกำกับอธิบายไว้ทุกภาพ

พุทธทาสกับเซ็น เล่มนี้ เป็นการรวบรวมภาพผลงานพร้อมคำอธิบาย ที่มีจัดแสดงในอาคารโรงมหรสพทางวิญญูณ ณ สวนโมกขพลาราม อ.ไชยา จ.สุราษฎร์ธานี ประกอบด้วย ภาพปริศนาธรรม “เซ็น” โทริเลขจาก “เซ็น” ภาพชุดจับวัว และภาพปริศนาธรรม “เซ็น” จากเซอร์แมน

ภาพชุดนี้ ทางทีมงานได้มาจากธรรมทานมูลนิธิ ซึ่งเอื้อเฟื้อสนับสนุนสำนักพิมพ์
สุภาพใจในการเผยแพร่ผลงานของท่านอาจารย์พุทธทาสตลอด ทางสำนักพิมพ์
ต้องขอขอบคุณอย่างยิ่ง โดยเฉพาะภาพเล่มนี้ มีความพิเศษ คือ ได้ตัดภาพที่มีท่าน
อาจารย์กำลังยืนอธิบายภาพปริศนาธรรมชุดนั้นมาลง แทนภาพปริศนาธรรมใดๆ
ส่วนข้อความประกอบภาพได้ถอดความเสียงของท่านมา ในชุด โทรเลขจาก “เซ็น”
ภาพชุดจับวัว และภาพปริศนาธรรม “เซ็น” จากเซอร์แมน หากท่านต้องการฟังเสียง
ของท่านอาจารย์สามารถสแกน QR ที่ลงไว้ในเล่มได้

ในวาระ ครบรอบ ๑๒๐ ปี ชาตกาล พุทธทาสภิกขุ (๒๔๔๙- ๒๕๖๙) ทางสำนักพิมพ์
ตั้งใจอย่างยิ่งที่จะจัดพิมพ์ “พุทธทาสกับเซ็น” เล่มนี้ขึ้นอีกครั้ง เพราะนับเป็นเล่ม
ที่รวบรวมภาพและคำอธิบายภาพเซ็นของท่านพุทธทาสภิกขุ ที่สมบูรณ์ที่สุดเท่าที่มีใน
ขณะนี้ ส่วนการจะให้ได้ประโยชน์สูงสุดนั้นขอแนะนำให้ท่านอ่านคำอนุโมทนาของท่านอาจารย์
พุทธทาสที่พิมพ์ไว้ในส่วนหน้าก่อน ซึ่งท่านได้แนะนำวิธีการศึกษาธรรมจากภาพไว้อย่าง
ชัดเจน ทุกขั้นตอน

สุดยอดภาพปริศนาธรรมและงานศิลปะแห่ง ‘โรงมหรสพทางวิญญาณ’ นั้น
ทรงพลังและชี้ตรงสู่สัจธรรม ดังคำที่ท่านอาจารย์กล่าวเปรียบไว้ว่า “คู่มือชี้ชวนให้สนุกทาง
วิญญาณ จนลืมตัวกู-ของกูเสียชั่วคราว” หากวางความคิดอันวุ่นวายลงชั่วคราว แล้ว
ใช้ดวงตาธรรมเพ่งพินิจปริศนาธรรมเหล่านี้...ภาพเรียบง่ายเพียงภาพเดียว อาจล้น
สะท้อนถึงภายใน ล้างใจให้เบากว่าอ่านคำล้านคำ ขอเชิญชวนทุกคนก้าวข้ามกำแพง
แห่งภาษาคน ไปสู่ภาษาธรรมอันลุ่มลึก หนังสือเล่มนี้ไม่หวังให้อ่านเพื่อจำ แต่แนะนำ
ให้ดูเพื่อตื่นรู้และสงบเย็นในปัจจุบันขณะ

มิถุนายน ๒๕๖๙
สำนักพิมพ์สุภาพใจ

สารบัญ

ภาพปริศนาธรรม “เซ็น”

ท่านโพธิธรรม	๑๓
นกในตึงเกลจับกิ่งท้อ	๑๕
เทพเจ้าแห่งความมีอายุยาวนาน (ซานตาคลอส์ของจีน)	๑๗
ความมืดสีขาว	๑๙
ยังไม่เป็น	๒๑
ท่านเว่ยหล่าง ตัดไม้ไผ่เพื่อหาแก่น	๒๓
ท่าบรรลู่เซ็นของท่านเว่ยหล่าง	๒๕
นักปราชญ์เอกแห่งราชวงศ์ถัง	๒๗
ท่านกานชานและจิใต้แก้งบ้ำ	๒๙
นกกระเรียน	๓๑
เพื่อธรรมะ	๓๓
กระจกส่องตัวคน	๓๕
ท่านตุงชานกำลังลุยข้ามลำธาร	๓๗
จับปู	๓๙
จับกิ้ง	๔๑
ธรรมชาตีสอน ดีกว่าพระพุทธเจ้าสอน	๔๓
อุปมาของความยึดมั่น	๔๕
ท่านโพธิธรรม	๔๗
ท่านโพธิธรรมขี่ใบหญ้าข้ามปาก	๔๙
หันหน้าเข้าหาผนังถ้ำของท่านโพธิธรรม	๕๑

พระบ้า	๕๓
ท่านบุญคั่นซีเลื้อ	๕๕
ท่านโหวงไต้	๕๗
คนอีม	๕๙
สี่หลัก	๖๑
คางคกไต้ตันกล้วย	๖๓
ท่านรินซาย (อาจารย์เซ็น)	๖๕
พระไหว้โรงเตี๊ยม	๖๗
สามศาสดาซิมน้ำส้ม	๖๙
จับปลาตุก	๗๑
กอดเลื้อหลัก	๗๓
ท่านเว่ยหล่างฉีกพระไตรปิฎก	๗๕
ครอบครวัมกายไต้เครือน้ำเต้า	๗๗
ความแก่	๗๙
สามหัวเราะ	๘๑
แจกลูกตา	๘๓
พุทธะองค์จริง	๘๕
ในโลกนี้ มีพุทธศาสนา เพื่อเช่นฆ่า สิ่งเหล่านี้ มิให้เหลือ	๘๗
กวนอิมโพธิสัตว์	๘๙

โทรเลขจาก “เซ็น”

เสียงขลุ่ยกลับมากอไฟ	๙๓
ดอกไม้จัดคน	๙๗
ไหว้พระพุทธรูป	๑๐๑
เต้าหินตาบอด	๑๐๕
ยิงคัตลอกยิงเลอะเทอะ	๑๐๙
ฝนอิฐเป็นกระจกเงา	๑๑๓
แม่น้ำคด น้ำไม่คด	๑๑๗
สาหร่ายเขียนพระไตรปิฎก	๑๒๑
ไต้เดือนเขียนจดหมายถึงมนุษย์	๑๒๕

ภาพปริศนาธรรม “เซ็น” จากเซอร์แมน

พระองค์อยู่หลังม่าน	๑๔๕
อาบน้ำ (ปฏิบัติเพื่อความสะอาด)	๑๔๙
อยู่ให้เหมือนลั่นงูในปากงู	๑๕๓
ผู้ดับไม่เหลือ	๑๕๗
จิตว่างได้ยืนหญ้าพูด	๑๖๑
อริยมรรคมีองค์แปด	๑๖๗
พ้นแล้วโวย!	๑๗๑
ตัวกูกับตัวกู	๑๗๕
ทะเลไฟ	๑๗๙
จากอนันตะสู่อันตะ	๑๘๓
เสียงตบมือข้างเดียว	๑๘๗
เผยแผ่ธรรม	๑๙๓
บันลือธรรม	๑๙๕
ประกาศธรรม	๑๙๙
สั่งสอนธรรม	๒๐๓
สันติภาพบริสุทธิ์ของเด็ก	๒๐๗
ยอดนักรบ*	๒๑๑

* ยอดนักรบ ไม่มีเสียงบรรยาย

វិធីទូរាវា ប្រកបបាតង

ចាំបាច់កំណត់ ប្រកបបាតង សម្រាប់
កាត់ដៃ ដើម ចងក្រង
តាមច្បាប់ ចាំបាច់ ដើមគេត្រូវ :
ទូរាវា, ចាំបាច់, ដាច់កំណត់ ។

ដើមទូរាវា ដើមចារង ដើមដើម
ចងក្រង ចារង រ៉ាប់-ដើម
ចំណែក ដើម-ដើម ចងក្រង
ដើម ចាំបាច់ ដើមកំណត់ ។

ចាំបាច់ប្រកបបាតង ដើមគេត្រូវ ដើមគេត្រូវ
ដើមទូរាវា ដើមដើម ដើមគេត្រូវ
ដើម, ដើម ដើម, ដើមគេត្រូវ
ដើមគេត្រូវ ដើមគេត្រូវ ដើមគេត្រូវ ។

ภาพปริศนาธรรม

เซ็น

照破四天
鷹睛鶻眼
直指單傳
東土鼻祖

蜀
孫楚

ท่านโพธิธรรม

ตาเหมือนเหยี่ยว ไกล และแหลมลึก คือ ตาไฟ
ใจจรด รู้แจ้งเห็นจริงในสิ่งทั้งปวงอย่างว่องไว
และดังนั้น จึงสงบอยู่ลึกซึ้ง ปากเม้มสนิท
เหมือนจะกลั้วพระเวทย์จะไหลออกจากปาก.

นกไนติงเกลจับกิ่งท้อ

เพื่อตอบคำถามที่เป็นที่รู้จักกันทั่วไปว่า

“ท่านโพธิธรรมมาเมืองจีนทำไม” ท่านเฮกกุอิน
จึงเขียนภาพนี้ขึ้นว่า “เหมือนนกไนติงเกลมาจับ
กิ่งท้อ” (ไนติงเกลจับกิ่งท้อร้องเพลง เพื่อให้
ดอกท้อบาน)

ปลดปล่อยผู้เห็นผิดให้รู้ ให้เบิกบาน แจ่มแจ้ง
ขึ้นมา.

福祿如海
壽巖高山

เทพเจ้าแห่งความ มีอายุยาวนาน

(ซานตาคลอสส์ของจีน)

อุดมคติของโพธิสัตว์ ๔ ประการ คือ :-

สุทธิ ปัญญา เมตตา ชันติ ซึ่งย่อเหลือเพียง
ปัญญาและเมตตา มีอยู่ในผู้ใด

ผู้นั้นคือ เทพเจ้าองค์นั้น ศีรษะสูง ยาว ใหญ่
เครื่องหมายของ ปัญญา

ในมือมีของสำหรับแจก คือ เมตตา ฎีปุ่นเรียก
พุรุรุ.

ความมืดสีขาว

ความรู้ที่ไม่เป็นไปเพื่อดับทุกข์ ดับกิเลส นั้น คือ
ความมืดสีขาว ที่มันบังตาบังใจของผู้นั้น ไม่ให้
เข้าถึงธรรมอันเป็นภาวะที่ไม่มีกิเลสเข้าเสียบแทง
ทำร้าย.

ยังไม่เป็น

ภิกษุรูปหนึ่ง ไปพบคนปองร้ายกำลังโก่งศรจะยิง
ท่านให้ตาย

ท่านพูดขึ้นว่า “ท่านรู้จักวิธีที่จะยิงให้ตายอย่างเดียว
เท่านั้นเอง แต่ไม่รู้จักรั้ววิธีที่จะยิงให้เป็นเลย”

ผู้ปองร้ายได้สติ เข้าใจแนวธรรม ก็บรรลुเซ็น
ในขณะนั้นเอง.

ท่านเว่ยหล่าง ตัดไม้ไผ่เพื่อหาแก่น

ต้นไผ่ สำหรับชาวจีนมีความหมายพิเศษ เช่น
กลวง ไร้แก่น อนัตตาธรรม ข้อแต่ละข้อแข็ง
แม่ไผ่กลวง จริงจังและแข็งกร้าว แม่เป็นอนัตตา
ไม่ใช่เรื่องเกียจคร้าน ท้อแท้ หรืออ่อนปวกเปียก
ทนทานที่สุด ทำทนายฟ้าดิน แล้งเท่าแล้ง ไผ่ไม่ตาย
อยู่เหนือกรรมโดยประการทั้งปวง ใบน้อย
เป็นอยู่อย่างง่าย ไม่หรูหรา ไม่ต้องการความรู้
เครื่องประดับมากนัก โต้วันละศอก เจริญ
อนัตตาธรรมอยู่ เจริญพรวดพราดฉับพลัน

พระอรหันต์ เปรียบด้วยหน่อไผ่ ที่งอกงาม
พุ่งพ่นต้นอื่น โดดเดี่ยว ไม่ติดอยู่ในอะไร

แสดงความสงบ ไม่ทะเยอทะยาน อ่อนน้อม
ไม่ลืบล้นรู้ โดยมีลูกดอกให้ปรากฏ

แสดงความซื่อตรง ทั้งเนื้อทั้งตัว คือ ลำต้น กิ่ง
ใบ แต่ดูเหมือนว่า ในภาพนี้ ศิลปินพยายาม
แสดงการทำงานด้วยจิตว่างของท่านเว่ยหล่าง
มากกว่าอื่น.

住冷泉三月
 知榮落空亦
 心知應多可
 目前靜路無
 歸子全肩荷

ทำบรรลุเซ็น ของท่านเว่ยหล่าง

ท่านเว่ยหล่าง อายุ ๒๔ ปี เป็นภรรยา สัตว์ฟัน
จากป่ามาขาย เลี้ยงมารดา ครอบครัวได้ถูก
เนรเทศมาอยู่ชายแดน

วันหนึ่ง กลับจากขายฟัน ไม้คานและขวานอยู่
บนป่า ได้ยินเสียงสาธยายวัชรเจทิวสูตร (สูตร
เก่าว่าด้วยการตัดราวกับเพชรสำหรับตัด) ถึง
ประโยคว่า “คนเราควรใช้จิตไปในทางเป็นอิสระ
ทุกเมื่อ” ท่านก็ตรัสรู้

ท่านไม่รู้หนังสือ แต่รู้ธรรมะสูงสุด ภายหลัง
เป็นสังฆปริณายกองค์ที่ ๖ เป็นองค์สุดท้าย
และยิ่งใหญ่ที่สุด ชาวจีนรู้จักในนาม
“ลักโจ้ว”

คำสอนของท่าน เป็นสูตรเดียวที่รวมในไตรปิฎกจีน
เป็นสูตรเดียวที่ไม่ใช่พระพุทธเจ้าตรัส แต่
เป็นชาวจีน คือ ท่านเว่ยหล่าง.

นักปราชญ์เอกแห่งราชวงศ์ถัง

นักปราชญ์แห่งราชวงศ์ถัง ชื่อ ไปจี้อี้ เห็นท่านเหียวเค่อ (แก๊ง?) ขึ้นไปทำสมาธิอยู่บนยอดไม้ จึงได้ท้วงด้วยความเป็นห่วงว่า “อันตรายท่าน” ท่านเหียวเค่อย้อนว่า “เป็นนักปราชญ์ เป็นเทศา อันตรายกว่า”

ไปจี้อี้สะอีกเข้าใจ และสำนึกสังเวชในความเป็นปราชญ์ที่ต้องถูกกิเลสขัณสีเล่นงานอยู่ จึงถามแกมสารภาพว่า “ถ้าอย่างนั้น ผมจะต้องทำอย่างไร จึงจะพ้นอันตรายนี้ได้?”

ท่านเหียวเค่อตอบพร้อมกับยกนิ้ว ๓ นิ้วว่า “อย่าทำชั่ว เด็ดขาด, ทำดีให้เต็มสามารถ, และไม่ยึดมั่นถือมั่นทั้งดี และชั่ว” (หลักโอวาทปาฏิโมกข์)

นักปราชญ์เอก ผู้เป็นข้าหลวงใหญ่ ประท้วงเชิงดูหมิ่นความรู้ของพระว่า “คำสอนนี้เด็กสามขวบก็พูดได้” (ทำไมต้องเอามาสอนฉันผู้เป็นปราชญ์เล่า?)

ท่านเหียวเค่อชี้หน้าตวาดว่า “ถูกของแก เด็กสามขวบพูดได้ แต่เมาหัวหงอกอายุแปดสิบก็ปฏิบัติยังไม่ได้นะ”

ไปจี้อี้รู้สึกตัว และเข้าใจใหม่ลึกซึ้ง ตื่นขึ้นจากธรรมดา และมีผลให้เปลี่ยนนิสัยเดิมตั้งแต่นั้นมา.

ท่านกานชาน และจิเต้แกล้งบ้า

เขาเข้าใจว่า ท่านทั้งสองเป็นพระบ้า เพราะไม่โกนผม และกินข้าวมือเย็น ท่านเลยแกล้งทำบ้าจริงๆ อยู่หลายเวลา

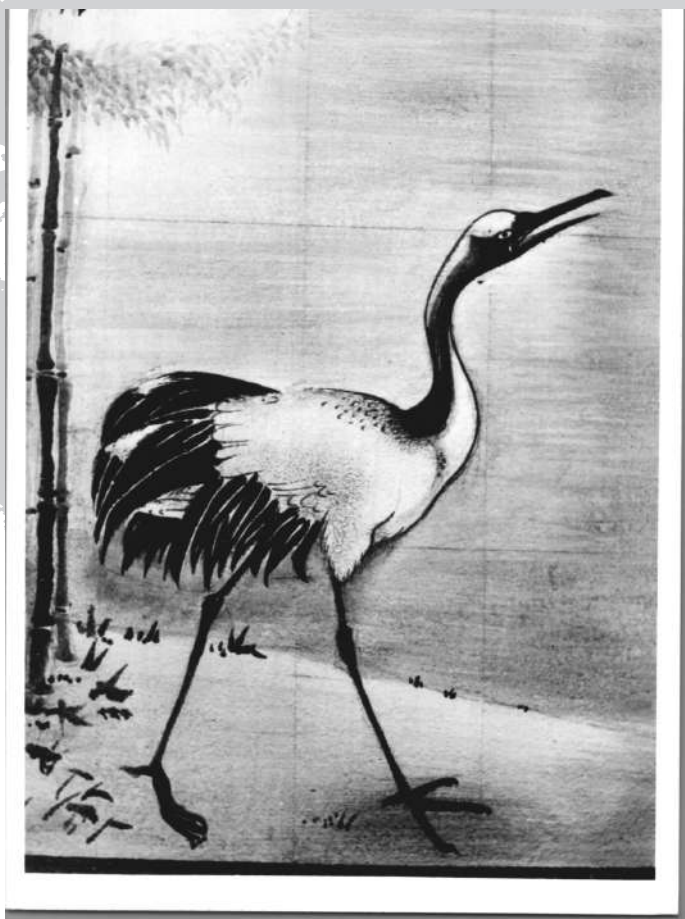
วันหนึ่ง ข้าหลวงผู้รู้ว่าท่านมิได้บ้า แต่เป็นผู้บรรลุเซ็นแล้ว ได้มาถามว่า “อาจารย์ของผมบอกผมว่า ท่านไม่ได้บ้า แต่ท่านทั้งสอง เป็นโพธิสัตว์มัญชุศรี และโพธิสัตว์มหาสถามปราบไข้ไหมครับ?”

ท่านกานชานซึ่งกำลังหุงข้าวมือเย็นอยู่ตอบว่า “หา! ใครบอกแก คนไหนบอกอย่างนั้น คนนั้นคือ อมิตาภะพุทธะ กลับไปหาอาจารย์แกเร็ว”

ท่านทิ้งหม้อข้าว รุ่งขึ้นถ้าบฏเขาปากตะโกนลั่น “จิเต้ หนีเร็วเข้า เขารู้แล้วว่าเราไม่บ้า”

ถ้าได้กลิ่นท่านหายสาบสูญไป คัมภีร์เล่าไว้เท่านี้

ท่านทั้งสองนั้น เมื่อเขาจับได้ว่าไม่บ้า กลับทำบ้ายิ่งขึ้น จนเขากลับเชื่อว่าบ้าอีกครั้ง ทั้งนี้ เพื่อหลบจากลาภสักการะ และเสียงสรรเสริญ.

นกระเรียน

นกระเรียน เทียวไปตามที่ที่มันอยากจะเทียวไป
มันร้องเก๊ๆ ได้วันยังค่ำ

มันส่งเสียงแสดง “ตัวกู-ของกู” อยู่ตลอดเวลา
มันมีความรู้สึกอย่างนี้ อย่างนั้นอยู่เรื่อย มันจึงมี
ทุกข์มากเหมือนกัน

อาการเหล่านี้ แสดงความหึงผยองของนกระเรียน

ผู้ปฏิบัติพึงพึงดูให้เกิดความสลัดสังเวช
ตนเอง ในการที่ “ตัวกู” อวดดี จองหอง
ไม่ยอมลงใครง่าย ๆ ใครสอนก็ไม่เชื่อฟัง
เปลี่ยนแปลงตัวเองไม่ได้ จึงมีทุกข์มาก.

“คนฉลาดเปลี่ยนคิดได้
แต่ว่าคนโง่โง่ไร

ไปแปลง”

พระราชนิพนธ์ ร.๖

เพื่อธรรมะ

ที่หนึ่งทีใด ขณะหนึ่งขณะใดก็ได้ ที่อาจารย์จะ
ช่วยให้ศิษย์บรรลุธรรมตามวิธีของเซ็น ด้วย
คำพูด หรือท่าทางของอาจารย์ ทำให้ศิษย์รู้สึก
ซึมซาบด้วยใจ จนเปลี่ยนใจใหม่ เปลี่ยนนิสัยใน
ทางกิเลสตัณหา เรียกว่า เกิด “ซาโตริ” (Satori)
หรือ Awakening คือ ตื่นขึ้นจากความหลับ
ด้วยโมหะ เป็นความสว่างไสว แจ่มแจ้ง
เฉพาะคน.

虎
年
而
風
集

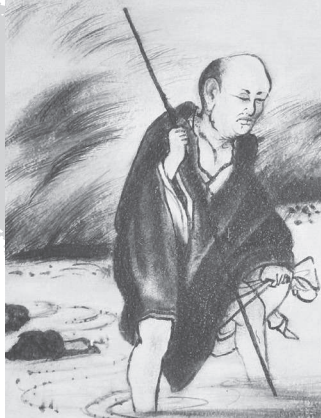
กระจกส่องตัวคน

บุคคลที่กำลังรับอารมณ์ด้วยความโกรธ รู้สึก
โกรธ และกำลังสำแดงอาการโกรธให้ปรากฏอยู่
จะมีรูปร่าง ลักษณะ หน้าตา ท่าทาง เหมือนสัตว์
ตัวนี้ ตามส่วนมากน้อยแห่งความโกรธนั้นๆ

มองกระจกดูซิ ความโกรธมีหน้าตาน่าเกลียดน่ากลัว
ไม่น่าเข้าใกล้อย่างนี้เอง เพราะฉะนั้น
สัตว์นี้ มันสอนคนว่า อย่าโกรธๆ.

洞山渡河

切忌從他覓
迢々與我疎
我今獨自往
處處得逢渠
渠今正是我
我今不是渠
應須恁麼會
方得契如々

馬遠

ท่านตุงซาน กำลังลุยข้ามลำธาร

ท่านผู้นี้ถือกันว่า เป็นผู้ก่อตั้งนิกายเซ็น สาขา
โสดาเซ็น ขณะที่ท่านกำลังข้ามลำธาร ได้เห็นเงา
ตัวของท่านในน้ำกำลังกระเพื่อมอยู่นั้น ท่านได้
บรรลุธรรมตรงนั้นเอง หลังจากพากเพียรมา
หลายปี ท่องเที่ยวไปหลายแห่ง เพื่อศึกษาจาก
อาจารย์หลายท่าน

ภาพต้นฉบับ เขียนโดย ม่าหยวน (Ma Yuan)
ในราชวงศ์ซ่ง

คราวหนึ่งมีคนถามท่านว่า “พระพุทธเจ้าคือใคร?”
ท่านตอบว่า คือ ลำลีสามปอนด์.

位冷泉前

終不脫

練前酒

苦盤

苦面難

歸如

涉水

賊劫

前

信手

拍來

จับปู

รู้สึกอยู่ เห็นอยู่ ว่าได้ผลจริงจากพระธรรมในการดับทุกข์ จนมั่นใจ แน่ใจ จนฝากเนื้อฝากตัวไว้กับพระธรรม มั่นใจและพอใจเหมือนพระ (บ้า) เซ็นองค์นี้กำลังหิว คว่ำสรวงตักปู จับก้ามปู หิ้วชูขึ้นด้วยความพอใจ กำลังได้รับผลอยู่จริง เหมือนจับปู จับกุ้ง ด้วยมือ ชื่อว่าธรรมจักรได้หมุนในใจแล้ว.

(เปรียบเทียบกับภาพ “ชูแก้ว” ของภาพปฤศนาธรรมไทยว่า เมื่อปฏิบัติตาม “มรรคมืองค์แปด” แล้ว จะเพ่งดูจิต เหมือนกับ ยกปูขึ้นดู รู้ว่าได้มรรค ได้ผลอย่างไร มิใช่ทำด้วยความเลื่อนลอยตามๆ เขาไป)

จับกั๊ง

เป็นภาพคนจับกั๊ง แสดงเพื่อเปรียบเทียบให้เห็นว่า จิตของปุถุชน เมื่อได้มากก็ดีใจ ไม่ได้ก็เสียใจ แต่ในภาพนี้แสดงการจับไว้ในท่าทางนิ่งเฉยๆ เปรียบทางธรรมะว่า ถ้ามีธรรมะก็ไม่จับเพราะอยากได้ แต่ถ้าจะต้องจับก็จับเฉยๆ ตามหน้าที่ ไม่มีความเมาหลงต่อการได้การเสียนั้น ถ้ารู้จักทำจิตได้ดังกล่าวก็นิไม่ต้องถูกความทุกข์บีบคั้น.

พุทธ กับ เซโนะ

พุทธทาสภิกขุ

ข้อมูลทางบรรณานุกรมของสำนักหอสมุดแห่งชาติ

พระธรรมโกศาจารย์ (เงื่อม อินฺทปญฺโญ), 2449-2536.

พุทธทาสกับเซโนะ-- กรุงเทพฯ : บুদ্ধ ใหม๋, 2569.

216 หน้า.

1. พุทธศาสนา -- หัวข้อธรรม. 2. นิกายเซน. I. ชื่อเรื่อง.
294.315

ISBN 978-616-14-0767-4

พิมพ์ครั้งที่ ๑	: กรกฎาคม ๒๕๖๙
ผู้ก่อตั้ง	: บัญชา เฉลิมชัยกิจ
ที่ปรึกษา	: คณิต นนทเปารยะ สงวนศรี ศรีเทพระติมา
บรรณาธิการบริหาร	: วรุตม์ ทองเชื้อ
บรรณาธิการ	: สติมา บุตรกีปรีชา
บรรณาธิการผู้ช่วย	: เบญญาภรณ์ นิลประพันธ์ สรินรัตน์ ภู่งรัส
พิสูจน์อักษร	: บุญพิสิฐ ศรีหงส์
ออกแบบปก	: KDO Studio
จัดรูปเล่ม	: รุ่งฤทัย ศรีสุข
ฝ่ายบริหารงานพิมพ์	: สุรินทร์ บุระณา
ฝ่ายขาย	: มณัญญา ศิริวงษ์ อุดร ปัญญาชัย
ฝ่ายการตลาด	: ชวิน เฉลิมชัยกิจ อัคคณัฐ ชุมนุ

จัดพิมพ์ : สำนักพิมพ์สุขภาพใจ

จัดจำหน่าย : บริษัท บুদ্ধ ใหม๋ จำกัด

๒๑๔ ซอยพระรามที่ ๒ ซอย ๓๘ ถนนพระราม ๒

แขวงบางมด เขตจอมทอง กรุงเทพฯ ๑๐๑๕๐

โทรศัพท์ ๐-๒๔๑๕-๒๖๒๑ www.booktime.co.th

คลิกสั่งซื้อได้ที่นี้

@booktime

พุทธ ทาส กับ เชน

เราจัดให้มีโรงมหรสพทางวิญญาณ
เพื่อเป็นคู่มือชี้ชวนให้สนุกทางวิญญาณ
จนลืมตัวกู-ของกูเสียชั่วคราว

พุทธทาส โอฬาริก

ป้ายจารึก ณ บริเวณหน้าอาคารโรงมหรสพทางวิญญาณ
สวนโมกขพลาราม อ.ไชยา จ.สุราษฎร์ธานี

พุทธทาส กับ เชน ขวนผู้อ่านรู้จักเซ็นผ่านภาพปริศนาธรรม
ในโรงมหรสพทางวิญญาณ ภาพเหล่านี้ไม่ได้มีไว้ให้ชมความงาม
เท่านั้น แต่มีไว้ให้หยุดมอง คิดตาม
และเปิดใจต่อความหมายที่ลึกกว่าถ้อยคำ

ด้วยคำอธิบายของพุทธทาสภิกขุ หนังสือเล่มนี้จึงเป็นทั้งประตูสู่เซ็น
และบทเรียนว่าธรรมะอาจสื่อสารได้หลายทาง
ผ่านภาพ เส้นหมึก คำถาม และความเงียบ

เหมาะสำหรับผู้สนใจงานพุทธทาส เช่น ศิลปะ ธรรมะ
และผู้ที่ยากฝักมองชีวิตให้ลึกกว่าเดิม

